

Diskuzní večer: Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR
Pořadatel: Ústav paměti národa, Polský institut v Bratislavě
Datum a místo konání: 23. května 2013, Bratislava

Dne 23. května 2013 uspořádal slovenský Ústav paměti národa ve spolupráci s Polským institutem v Bratislavě diskuzní večer k připomenutí statečnosti organizátorů podpisové akce *Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR*, známé též jako *Petice moravských katolíků*. Ta se stala nejmasovější petiční akcí v předlistopadovém Československu. Velkou měrou se na tom podílelo i 291 284 podpisů ze Slovenska.

Po uvítacím projevu nejprve historik Ján Šimulčík připomněl okolnosti vzniku petice, kterou připravili dva katolíctví laikové, Josef Adámek z Brna a Augustin Navrátil z Lutopecen na Kroměřížsku. Podnětem byla neúnosná arogance státní moci vůči věřícím. Návrhy kardinála Františka Tomáška na zlepšení postavení katolické církve byly dlouhodobě ignorovány s tím, že většina jeho požadavků není pro řadové kněze a věřící podstatná. Tomášek sám byl označen za „generála bez vojska“. Iničiátoři petice provedli rozbor dlouhodobě neřešených problémů a navrhli jedenatřicet bodů, jejichž splnění mělo vést ke stabilizaci postavení církve.

Osobní vzpomínkou na počátky podpisové akce v Dolném Kubíně navázal její koordinátor, mons. Ladislav Stromček. Právě pozitivní reakce věřících na Oravě, kteří během jediného víkendu připojili na pět tisíc podpisů (k získání takového množství byly dříve potřeba dlouhé týdny a měsíce), předznamenala mimořádný ohlas petice. Za týden od jejího doručení na Slovensko už Ladislav Stromček odvázel do Prahy šestnáct tisíc podpisů. Se souhlasem kardinála Tomáška pak tento úspěch zveřejnil prostřednictvím rádia Hlas Ameriky.

Tehdejší aktivista tajné církve dr. František Mikloško přiblížil na vzpomínkovém večeru úlohu katolického disentu při rozšiřování petice. Za jeden z rozhodujících aspektů označil skutečnost, že aktivisté na Slovensku v té době už připravovali vlastní podpisovou akci za svobodné jmenování biskupů. V komentáři k petici, který aktivisté tajné církve připravili a samizdatem rozšiřovali, apelovali zejména na to, aby se potenciální signatáři přenesli přes své případné dílčí výhrady a nacionální partikularismus (Tomášek nebyl nadřazený slovenských věřících a kléru) v zájmu její hlavní myšlenky – získání náboženské svobody.

Na závěr dr. Šimulčík shrnul hlavní motiv vedoucí k tomu, že petici podepsalo do té doby neuvěřitelné množství 500 000 signatářů: do čela se postavil český primas kardinál Tomášek a připojil nejen první podpis, ale též průvodní apel na věřící. Ačkoliv petice nikoho nekritizovala a neobviňovala, stala se občanským protestem, k němuž se přidali nejen katolíci, ale i příslušníci jiných vyznání a bezkonfesní. Reakce režimu byla i díky probíhající přestavbě pomalá a rozpačitá. O průběhu podpisové akce pravidelně a takřka v „přímém přenosu“ informoval Hlas Ameriky; veřejná informovanost byla jak její účinnou propagací, tak nejlepší obranou před nezákonnými zásahy státních orgánů.

Závěrečná diskuze se točila hlavně kolem srovnání postavení církví na přelomu let 1987/88 a dnes, respektive kolem naplnění požadavků petice ve svobodné společnosti.